

PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

CONVOCATÒRIA: JULIOL 2020	CONVOCATORIA: JULIO 2020
Assignatura: GEOGRAFIA	Asignatura: GEOGRAFÍA

CRITERIS DE CORRECCIÓ / CRITERIOS DE CORRECCIÓN

Si l'alumnat ha respost més de quatre preguntes, sols s'han de corregir les quatre primeres, les restants no s'han de qualificar.
Si el alumnado ha respondido a más de cuatro preguntas, sólo se corregirán las cuatro primeras, sin calificarse las restantes.

Qüestió 1 (2,5 punts)

La resposta correcta és:

- Estació A: Punt 8 San Javier – Múrcia
- Estació B: Punt 2 Sòria
- Estació C: Punt 1 Pontevedra
- Estació D: Punt 4 Port de Navacerrada

Per cada encert s'assigna 0,5 punts. En el cas de l'estació B si es confon amb les posicions 6 o 5 (que també són de clima mediterrani continental, però són més càlides) se li donaria un valor de 0,2 punts. En el cas de l'estació D, si es confon amb la posició 2, se li donaria un valor de 0,2 punts (perquè potser també en estar dibuixat el punt en una zona alta pot pensar que és un clima de muntanya). Qualsevol altra confusió no puntua.

Duració del període sec:

- Estació A: es donarà per vàlid tant 7 com 8 mesos.
- Estació B: es donarà per vàlid tant 2 com 3 mesos.
- Estació C: es donarà per vàlid 0 mesos.
- Estació D: es donarà per vàlid 2 mesos.

Qüestió 2 (2,5 punts)

L'alumnat ha d'assenyalar:

- Estació A: clima mediterrani àrid. Les seues característiques principals són: temperatures suaus a l'hivern i càlides a l'estiu (la temperatura mitjana anual sol ser per tant relativament alta, entorn dels 17-18 °C) i precipitacions molt escasses (la mitjana anual sol oscil·lar entre 150 i 300 mm). Com en totes les zones mediterrànies les pluges poden ser a vegades molt intenses en períodes curts.
- Estació B: clima mediterrani continental. Les seues característiques principals són que presenten una amplitud tèrmica alta (superior als 16 °C), a causa de l'aïllament de la influència marítima. Com es veu en el climograma, presenta estius relativament frescos (a penes 20 °C) i hiverns freds (tres mesos amb temperatures mitjanes per davall de 5 °C) amb freqüents gelades i boires. Les precipitacions són moderades amb màxims relatius durant els equinoccis.
- Estació C: clima oceànic costaner. Les seues principals característiques són unes temperatures suaus tant a l'hivern (pràcticament no baixen de 10 °C) com durant l'estiu (a penes arriben a 20 °C), la qual cosa suposa que presenta una molt baixa amplitud tèrmica anual. Les precipitacions són molt abundants superant àmpliament els 1000 mm i no hi ha mesos secs, si bé s'aprecia una clara diferència entre els mesos tardorencs i hivernals (més plujosos) i els d'estiu (i en menor grau de primavera) menys plujosos.
- Estació D: clima de muntanya. Tèrmicament són zones fredes, especialment a l'hivern (en què hi ha diversos mesos amb temperatures mitjanes molt pròximes a 0 °C). A l'estiu les temperatures puguen bastant, però les seues mitjanes continuen sent baixes (entre 15 i 20 °C). Abunden les precipitacions. El total anual s'acosta o supera els 1000 mm, però hi ha una marcada diferència entre estiu i hivern. En el cas analitzat veiem que hi ha dos mesos secs.

Per cada clima ben descrit se li puntuarà amb 0,625 punts. Si només indica el seu nom, però no explica les seues característiques, se li assignarà 0,2 punts per clima correctament identificat.

Qüestió 3 (2,5 punts)

L'alumnat ha de respondre que el relleu influeix:

- Disminueix la temperatura tal com augmenta l'altitud (0,7 punts).
- Actua de barrera als vents humits del nord-oest o de l'oest i per això afavoreix la pluja en les façanes de sobrevent (0,7 punts).
- Crea una ombra orogràfica a sotavent de les direccions dels vents humits (0,6).

Si exposa aquests tres efectes puntuarà fins a 2 punts. Si a més és capaç d'exposar-ho relacionant-ho amb llocs concrets o bé afegeix que hi ha altres factors que influeixen en aquestes dues característiques, com la latitud i la continentalitat, llavors se li assignarà fins a 0,5 punts més.

Qüestió 4 (2,5 punts)

L'alumnat ha de contestar que és la disposició del relleu la que explica cap a on aboquen els rius. Que en el cas dels que aboquen al Mediterrani la majoria són bastant curts —encara que no tant com en el vessant cantàbric—, ja que els relleus —especialment els bètics, ibèrics i cadena Costanera Catalana— estan molt prop de la mar Mediterrània. Per això, comparats amb els que desemboquen a l'Atlàntic, aquests són més curts i amb més pendent i, per això, amb un major potencial erosiu. Un cas especial és el de l'Ebre, que rep també aigües de rius que estan molt lluny de la costa —com els Pirineus o la Serralada Cantàbrica— i això li dona una singularitat respecte a tota la resta dels rius que desemboquen al Mediterrani. Una explicació correcta d'aquesta part —indicant-ne almenys tres de les idees assenyalades— valdrà fins a 1,5 punts.

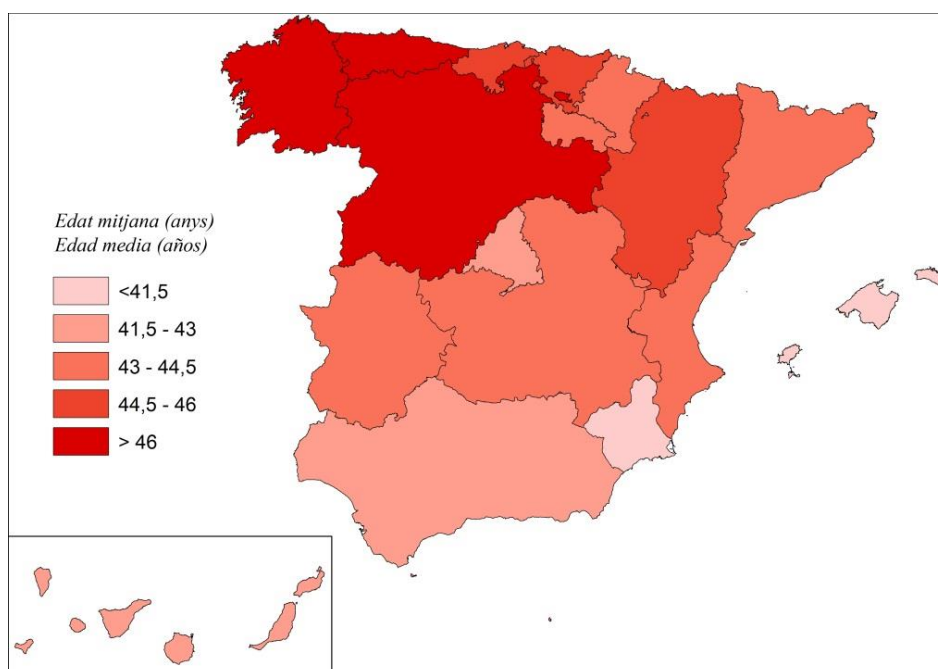
En el cas de l'afecció del relleu al règim dels rius l'alumnat ha d'assenyalar que en la majoria dels rius la proximitat dels relleus a la costa fa que aquests puguin tindre crescudes ràpides i perilloses (es valorarà fins a 0,5 punts). En el cas pirinenc —que nodreix l'Ebre— poden afegir que les aportacions del desgel dels cims també afectarà les crescudes primaverals (es valorarà amb fins a 0,5 punts).

Qüestió 5 (2,5 punts)

Es considera correcta una distribució de les dades de les comunitats en 4 o 5 intervals ajustats correctament per a cada comunitat, sense equivocacions (1 punt, i es descomptarà 0,25 punts per cada comunitat en la qual el resultat no coincidisca amb l'edat mitjana d'aquesta o amb l'interval en què s'ubicaria). El mapa ha de presentar una gradació coherent i ajustada, amb major intensitat en els valors més elevats (0,50 punts). El mapa ha d'incloure el títol, la font i la llegenda (0,75 punts). La netedat i la claredat del mapa resultant aportarà els 0,25 punts restants.

Un exemple podria ser el següent:

Espanya, 2019: Edat mitjana de la població de cada comunitat autònoma:

Font: INE: Principales series de población

Qüestió 6 (2,5 punts)

L'alumne ha de destacar que es tracta d'una estructura de població pròpia dels països més desenvolupats (0,5 punts), caracteritzada per l'escàs nombre de xiquets i joves i l'elevat pes de la població anciana (1 punt). També es valorarà si és capaç de destacar algunes de les següents característiques: la forta concentració de les edats intermèdies, indicant el pes de la immigració (que encara no ha arribat majoritàriament a una fase envellida) (0,5 punts) o el predomini de les dones en les edats més avançades gràcies a la seua major esperança de vida (0,5 punts). Qualsevol mancança podria compensar-se moderadament (fins a 0,5 punts) amb la claredat i sistematització expositiva o amb algun altre factor explicatiu com, per exemple, l'impacte que la taxa de natalitat espanyola començara a descendir fortíssimament a mitjans dels anys setanta, o el dur impacte de la Guerra Civil en el seu moment, encara que ja influeix bastant poc en el conjunt.

Qüestió 7 (2,5 punts)

L'envelliment és molt elevat en totes les comunitats autònomes perquè coincideixen unes taxes de natalitat molt baixes amb una esperança de vida molt alta, amb diferències reduïdes entre uns territoris i uns altres. La major causa de la desigualtat es troba en l'èxode rural produït en el tercer quart del segle XX, que va suposar el trasllat de milions de persones de zones rurals i províncies agràries a grans ciutats i zones més dinàmiques; amb això, moltes zones rurals, les províncies agràries i molts pobles xicotets van perdre capacitat de reproducció vital i són hui les més envellides (1,25 punts). A més, especialment entre finals del segle XX i la primera dècada d'aquest segle, van arribar a Espanya milions d'estrangers, en la seua majoria en l'edat més fèrtil i amb mentalitat més natalista, que es van assentar de manera desigual en els nostres territoris i van generar amb això noves diferències (0,75 punts). Altres raons complementàries podrien ser: durant molts anys, el nombre de fills per dona de les comunitats del sud (Canàries, Múrcia, Andalusia...) va ser major que en les del nord; en moltes zones, els adults joves qualificats, en no trobar treballs adequats, continuen emigrant a zones més dinàmiques; en algunes zones costaneres, la immigració de jubilats procedents del nord d'Europa, amb la qual cosa s'incrementa l'envelliment... (0,5 punts si citen alguna d'aquestes raons). La claredat, la sistematització expositiva, citar més raons o incloure-hi el raonament general indicat a l'inici d'aquest paràgraf pot compensar amb fins a 0,5 punts qualsevol mancança en els aspectes anteriors.

Qüestió 8 (2,5 punts)

Les conseqüències més sovint citades són les econòmiques: repercussió en el pagament de pensions de jubilació, major despesa assistencial i mèdica, reducció de la força laboral, increment de les taxes de dependència, menor població i amb això menor demanda de productes (1,25 punts). També hi ha un gran nombre de conseqüències socials: s'incrementa la necessitat de mà d'obra immigrant, augmenta la necessitat de mà d'obra en sectors com les cures, poden quedar llocs de treball sense cobrir... (0,75 punts). També poden haver-hi conseqüències sobre el poblament de tot tipus, des de la despoblació d'àmplies zones i fins i tot l'abandó de pobles, fins a l'envelliment i degradació d'alguns espais urbans (0,5 punts). Atès el caràcter obert de la pregunta, si s'aporten altres raonaments, com, per exemple, el canvi de mentalitat, atès el major conservadorisme de la població anciana, es podrà compensar parcialment alguna mancança en els altres aspectes. També es poden valorar aspectes com l'originalitat en els plantejaments, la solidesa de les argumentacions, l'estructura de la resposta... per a compensar fins a 0,5 punts d'altres mancances.

Cuestión 1 (2,5 puntos)

La respuesta correcta es:

-Estación A: Punto 8 San Javier –Murcia

-Estación B: Punto 2 Soria

-Estación C: Punto 1 Pontevedra

-Estación D: Punto 4 Puerto de Navacerrada

Por cada acierto se le asigna 0,5 puntos. En el caso de la estación B si es confundida con las posiciones 6 o 5 (que también son clima mediterráneo continental, pero son más cálidas) se le daría un valor de 0,2 puntos. En el caso de la estación D si se confunde con la posición 2 se daría un valor de 0,2 puntos (porque igual también al estar dibujado el punto en una zona alta puede pensar que es un clima de montaña). Cualquier otra confusión no puntúa.

Duración de periodo seco:

-Estación A: se dará por válido tanto 7 como 8 meses.

-Estación B: se dará por válido tanto 2 como 3 meses.

-Estación C: se dará por válido 0 meses.

-Estación D: se dará por válido 2 meses.

Por cada acierto se sumará 0,125 puntos.

Cuestión 2 (2,5 puntos)

El alumnado debe señalar que:

-Estación A: clima mediterráneo árido. Sus características principales son: temperaturas suaves en invierno y cálidas en verano (la temperatura media anual suele ser por tanto relativamente alta, en torno a los 17-18°C) y precipitaciones muy escasas (la media anual suele oscilar entre 150 y 300 mm). Como en todas las zonas mediterráneas las lluvias pueden ser en ocasiones muy intensas en periodos cortos.

-Estación B: clima mediterráneo continental. Sus características principales son que presentan una amplitud térmica alta (superior a los 16°C), debido al aislamiento de la influencia marítima. Como se ve en el climograma presenta veranos relativamente frescos (apenas 20°C) e inviernos fríos (tres meses con temperaturas medias por debajo de 5°C) con frecuentes heladas y nieblas. Las precipitaciones son moderadas con máximos relativos durante los equinoccios.

-Estación C: clima oceánico costero. Sus principales características son unas temperaturas suaves tanto en invierno (prácticamente no bajan de 10° C) como durante el verano (apenas llegan a 20° C), lo que supone que presenta una muy baja amplitud térmica anual. Las precipitaciones son muy abundantes superando ampliamente los 1000 mm y no hay meses secos, si bien se aprecia una clara diferencia entre los meses otoñales e invernales (más lluviosos) y los de verano (y en menor grado de primavera) menos lluviosos.

-Estación D: clima de montaña. Térmicamente son zonas frías, especialmente en invierno (en que hay varios meses con temperaturas medias muy cercanas a 0° C). En verano las temperaturas suben bastante, pero sus medias siguen siendo bajas (entre 15 y 20°C). Abundan las precipitaciones. El total anual se acerca o supera los 1000 mm, pero hay una marcada diferencia entre verano e invierno. En el caso analizado vemos que hay dos meses secos.

Por cada clima bien descrito se le puntuará con 0,625 puntos. Si solo da su nombre, pero no explica sus características se le asignará 0,2 puntos por clima correctamente identificado.

Cuestión 3 (2,5 puntos)

El alumnado ha de contestar que el relieve influye:

-Disminuye la temperatura conforme aumenta la altitud (0,7 puntos)

-Actúa de barrera a los vientos húmedos del noroeste o del oeste y por ello favorece la lluvia en las fachadas de barlovento (0,7 puntos)

-Crea una sombra orográfica a sotavento de las direcciones de los vientos húmedos. (0,6)

Si expone estos tres efectos puntuará hasta 2 puntos. Si además es capaz de exponerlo relacionándolo con lugares concretos o bien añade que hay otros factores que influyen en estas dos características como la latitud y la continentalidad, entonces se le asignarán hasta 0,5 puntos más.

Cuestión 4 (2,5 puntos)

El alumnado ha de contestar que es la disposición del relieve la que explica hacia dónde vierten los ríos. Que en el caso de los que vierten al Mediterráneo la mayoría son bastante cortos –aunque no tanto como en la vertiente cantábrica, ya que los relieves –especialmente los Béticos, Ibéricos y Cadena Costera Catalana—están muy cerca del mar Mediterráneo. Por ello, comparados con los que vierten al Atlántico estos son más cortos y con mayor pendiente y, por ello, con un mayor potencial erosivo. Un caso especial es el del Ebro que recibe aguas también de ríos que están muy lejos de la costa –como los Pirineos o la Cordillera Cantábrica—y esto le da una singularidad respecto a todo el resto de los ríos que vierten al Mediterráneo. Una explicación correcta de esta parte—indicando al menos tres de las ideas aquí señaladas- valdrá hasta 1,5 puntos.

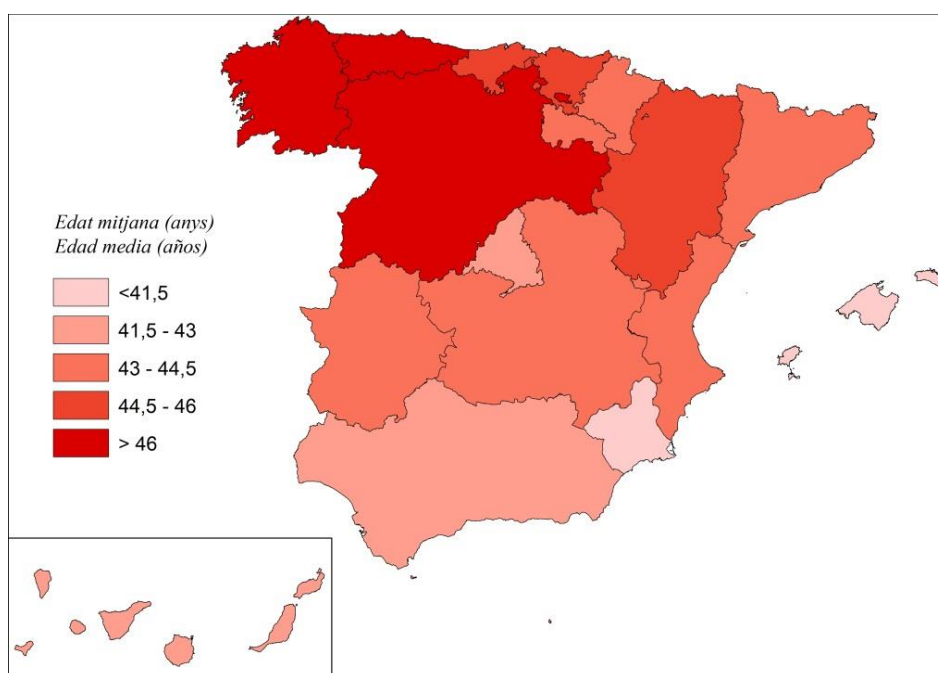
En el caso de la afección del relieve al régimen de los ríos el alumnado ha de señalar que en la mayoría de los ríos la cercanía de los relieves a la costa hace que estos puedan tener crecidas rápidas y peligrosas (se valorará hasta con 0,5 puntos). En el caso pirenaico –que nutre al Ebro—pueden añadir que los aportes del deshielo de las cumbres también afectarán a las crecidas primaverales (se valorará hasta con 0,5 puntos).

Cuestión 5 (2,5 puntos)

Se considera correcta una distribución de los datos de las comunidades en 4 o 5 intervalos ajustados correctamente para cada comunidad, sin equivocaciones (1 punto, descontándose 0,25 puntos por cada comunidad en que el resultado no coincida con la edad media de la misma o con el intervalo en que se ubicaría). El mapa debe presentar una gradación coherente y ajustada, con mayor intensidad en los valores más elevados (0,50 puntos). El mapa debe incluir el título, la fuente y la leyenda (0,75 puntos). La limpieza y claridad del mapa resultante aportará los 0,25 puntos restantes.

Un ejemplo podría ser el siguiente:

España, 2019: Edad media de la población de cada comunidad autónoma:

Fuente: INE: Principales series de población

Cuestión 6 (2,5 puntos)

El alumno destacará que se trata de una estructura de población propia de los países más desarrollados (0,5 puntos), caracterizada por el escaso número de niños y jóvenes y el elevado peso de la población anciana (1 punto). También se valorará si es capaz de destacar algunas de las siguientes características: la fuerte concentración en las edades intermedias, indicando el peso de la inmigración (que todavía no ha llegado mayoritariamente a una fase envejecida) (0,5 puntos) o el predominio de las mujeres en las edades más avanzadas gracias a su mayor esperanza de vida (0,5 puntos). Cualquier carencia podría compensarse moderadamente (hasta 0,5 puntos) con la claridad y sistematización expositiva o con algún otro factor explicativo, como, por ejemplo, el impacto de que la tasa de natalidad española comenzase a descender

fortísimamente a partir de mediados de los años setenta, o el duro impacto de la Guerra Civil en su momento, aunque ya influye bastante poco en el conjunto.

Cuestión 7 (2,5 puntos)

El envejecimiento es muy elevado en todas las comunidades autónomas porque coinciden unas tasas de natalidad muy bajas con una esperanza de vida muy alta, con diferencias reducidas entre unos territorios y otros. La mayor causa de la desigualdad se encuentra en el éxodo rural producido en el tercer cuarto del siglo XX, que supuso el traslado de millones de personas de zonas rurales y provincias agrarias a grandes ciudades y zonas más dinámicas; con ello, muchas zonas rurales, las provincias agrarias y muchos pueblos pequeños perdieron capacidad de reproducción vital y son hoy las más envejecidas (1,25 puntos). Además, especialmente entre finales del siglo XX y la primera década de este siglo, llegaron a España millones de extranjeros, en su mayoría en la edad más fértil y con mentalidad más natalista, que se asentaron de forma desigual en nuestros territorios y generaron con ello nuevas diferencias (0,75 puntos). Otras razones complementarias podrían ser: durante muchos años, el número de hijos por mujer de las comunidades del sur (Canarias, Murcia, Andalucía...) fue mayor que en las del norte; en muchas zonas, los adultos jóvenes cualificados, al no encontrar trabajos acordes, siguen emigrando a zonas más dinámicas; en algunas zonas costeras, la inmigración es de jubilados procedentes del norte de Europa, con lo que incrementan el envejecimiento... (0,5 puntos si citan alguna de estas razones). La claridad, la sistematización expositiva, citar más razones o incluir el razonamiento general indicado al inicio de este párrafo puede compensar con hasta 0,5 puntos cualquier carencia en los aspectos anteriores.

Cuestión 8 (2,5 puntos)

Las consecuencias más frecuentemente citadas son las económicas: repercusión en el pago de pensiones de jubilación, mayor gasto asistencial y médico, reducción de la fuerza laboral, incremento de las tasas de dependencia, menor población y con ello menor demanda de productos (1,25 puntos). También existen gran número de consecuencias sociales: se incrementa la necesidad de mano de obra inmigrante, aumenta la necesidad de mano de obra en sectores como el cuidado, pueden quedar puestos de trabajo sin cubrir... (0,75 puntos). También puede haber consecuencias sobre el poblamiento de todo tipo, desde la despoblación de amplias zonas, e incluso el abandono de pueblos, hasta el envejecimiento y degradación de algunos espacios urbanos (0,5 puntos). Dado el carácter abierto de la pregunta, si se aportan otros razonamientos como, por ejemplo, el cambio de mentalidad, dado el mayor conservadurismo de la población anciana, se podrá compensar parcialmente alguna carencia en los otros aspectos. También se pueden valorar aspectos como la originalidad en los planteamientos, la solidez de las argumentaciones, la estructuración de la respuesta... para compensar hasta 0,5 puntos de otras carencias.